तंगवेल ॲग्रो टुरिझम अध्ययन दौरा अहवाल

डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी, नागपूर

पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग

दि. 5 जानेवारी 2024 ला सकाळी 10.00 वाजता **पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभागातील एम. ए. भाग.1 भाग 2** च्या विद्यार्थ्यांनी एक दिवसीय अध्ययन दौरा विभागातील प्रा. प्रभाकर बडोले व डॉ. हरीश बावनगडे यांच्या मार्गदर्शनात **तंगवेल ॲग्रो टुरिझम मोहगाव (झिल्पी) तालुका. हिंगणा जिल्हा. नागपूर**

येथे आयोजित करण्यात आला या दौऱ्यात तंगवेल ॲग्रो टुरिझमचे संचालक तंगवेल यांनी त्यांच्या ॲग्रो फार्म मध्ये कोणकोणत्या पिकांची शेती केली जाते व कोणकोणते जोड व्यवसाय येथे चालू आहेत यांची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. त्याचा सविस्तर गोषवारा याप्रमाणे आहे.

खजुराची शेती : खजुराची शेती ही टिशू कल्चर शेती आहे. खजूर हे फळ मुख्यता इराणचे आहे मोहगाव येथील त्यातील पहिला प्रयोग आहे भारतात राजस्थान गुजरात येथे यांची शेती केली जाते व तेथे या पिकाला शासकीय अनुदान दिले जाते परंतु महाराष्ट्रात या शेतीला कोणतेही अनुदान दिले जात नाही कारण महाराष्ट्रातील यादीत या फळाचे नाव नाही 2.5 एकर मध्ये ही शेती आहे या पिकाच्या लागवडीचा खर्च हा जास्त असल्याने सामान्याला परवडणारा नाही त्यामुळे खजुराची शेती करायला सामान्य शेतकरी हिंमत करीत नाहीत या शेतीचे मशागत खर्च फार कमी आहे कारण हे पीक खडका, रेताळ, मुरमी, अशा कोणत्याही जमिनीत होते एक एकर जाग्यावर साधारणता 60 ते 65 झाडे लावली जातात. दोन झाडातील अंतर सरासरी 25 फूट असते या पिकाला आठवड्यातून किंवा पंधरा दिवसातून एक पाणी द्यावे लागते झाडे लहान असताना थोडा अधिक लक्ष द्यावे लागते या पिकाला खताचा फार कमी वापर आहे त्या पिकावर कोणत्याही रोगाचा प्रादुर्भाव नसल्याने कारण हे पीक उष्ण वातावरणात उदाहरणात एप्रिल ते जून या कालावधीत घेतली जाते. त्यामुळे औषध फवारणी लागत नाही या पिकाला पिकाला चांगली मागणी आहे वृक्ष लागवडीनंतर चौथ्या वर्षापासून उत्पन्नाला सुरुवात होते या पिकापासून एकरी साधारणता 10 ते 15 लाख रुपये पर्यंत उत्पन्न मिळते या पिकाची प्रयोगशाळा इंग्लंड येथे आहे व एक झाड 5000 होतो याला लागवडीसाठी तीन 3 x 3 तीन फूट चा खड्डा लागतो ही शेती अत्यंत लाभकारी आहे या शेती झाडे मोठी झाल्यानंतर आंतरपीक घेता येते.

ड्रॅगन फ्रूड : हे फळ मुख्यता थायलंडचे पीक आहे या फळांमध्ये खनिजाचा भरमार आहे त्यामुळे डॉक्टर या फळाच्या सेवनाचा सल्ला देत असतात. या पिकाला 25 ते 30 अंश तापमान चालते जास्त तापमान असल्यास झाडे जळून जातात झाडाची लागवड केल्यानंतर अधिक वर्ष ते पीक फळ देतात या

पिकाच्या प्रत्येक झाडाला आधारासाठी खांब काढावे लागते तसेच साधारणतः सहा ते सात फूट उंचीवर झाडाला आधारासाठी या पिकाची लागवड महाराष्ट्रात अनेक ठिकाणी घेतली जाते. त्याचबरोबर देशात अनेक राज्यात या पिकाची लागवड चालू आहे. लोखंडाचे रिंग लावले जातात आगस्ट महिन्यात या झाडांना फुले येतात व ऑक्टोबरमध्ये फळ निघते या पिकाची लागवड मशागत खर्च फार जास्त नाही या पिकाला मध्यम प्रकारची जमीन लागते. या फळाला 100 रुपये मूल्य मिळते. याला शेणखत पालाश खताचा वापर होतो. आधुनिक काळात ही स्थिती शेतकऱ्यांसाठी किफायतशीर व अधिक उत्पन्न देणारी शेती आहे त्यामुळे शेतकऱ्यांनी अशा प्रकारच्या पिकाची लागवड करायला हवी.

स्ट्रॉबेरी : हे अत्यंत अधिक उत्पन्न देणाऱ्या पिकांपैकी एक पीक आहे. या पिकाला भुसभुशीत चांगल्या प्रतीची जमीन लागते हे अत्यंत नाजूक पीक आहे. या पिकाला ड्रीप इरिगेशन च्या साहयाने पाणी देण्यात येते या पिकाच्या वाढीसाठी संगीत अत्यंत गुणकारी असल्याने सॉफ्ट मुजिक अत्यंत हळू ते मध्यम आवाजात ठेवल्या जाते. या पिकाची लागवड साधारणता नोव्हेंबर डिसेंबर महिन्यात करण्यात येते आणि जानेवारी फेब्रुवारी महिन्यात स्ट्रॉबेरी पिक निघते 700 रुपये प्रति किलोपर्यंत याची भाव आहे.
या फळाला चांगली मागणी आहे त्यामुळे शेतकऱ्यांनी या पिकाची निवड करावी.

आंतरपीक : खजूर व ड्रॅगन फ्रुट च्या शेतीमध्ये कोथिंबीर, मेथी, पालक, चवळी भाजी इत्यादी आंतरपीक घेता येतात शेतीला जोड व्यवसाय कुकूटपालन, बटेर पालन, बदक पालन, वराह पालन इत्यादी तनवेल ऍग्रो टुरिझम येथे येत आहे त्याचे स्वरूप लघु आहे यात हळूहळू वृद्धी करण्यात येईल अर्थात मागणीतील वृद्धीनुसार यात वृद्धी करण्यात येण्याचे मार्गदर्शनात श्री तंगवेल यांनी आधुनिक काळात अधिक उत्पन्न देणारी बाजारपेठेत अधिक मागणी असणाऱ्या पिकांची लागवड केल्याचे दिसून येते त्याचबरोबर वाढत्या मागणी व आधारित जोडधंदा केवळ पाच एकर जागीत करण्यात आला आहे. यात 2.5 एकर एक हेक्टर खजुराची शेती अर्धा एकर ड्रॅगन फूड अर्धा एकर स्ट्रॉबेरी व उर्वरित जागेत कुक्कुटपालन बटेरपालन बदक पालन बराह पालन आणि एकंदरीतच 25 ते 30 प्रजातीचे फळ फळ झाडाची लागवड करून शेती व्यवसाय कशाप्रकारे अधिक लाभकारी करता येईल याचा उत्कृष्ट प्रयोग किंवा नमुना म्हणून तंगवेल ऍग्रो टुरिझम फॉर्म आहे असे म्हणायला काही हरकत नाही.

पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग

दिनांक: 05/01 /2024 **समन्वयक**

ठिकाण: नागपूर **डॉ. हरीश बावनगडे** **डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी**,

प्रा. प्रभाकर बडोले नागपूर

डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी, नागपूर

पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग

नोटीस

पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभागातील सर्व विद्यार्थ्यांना सुचित करण्यात येत आहे की दिनांक 05/01/2024 रोजी सकाळी 10.00 वाजता मोहगाव झिल्पी तालुका. हिंगणा जिल्हा. नागपूर येथे अध्ययन सहल आयोजित केलेली आहे ही अध्ययन सहल **Skill Base Program** च्या अंतर्गत आहे. वरील अध्ययन सहल ही सर्व विद्यार्थ्यांन बंधनकारक आहे

समन्वयक

1) प्रभाकर बडोले

2) डॉ. हरिष बावनगडे
पदव्युत्तर अर्थशास्त्र विभाग

डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी, नागपूर

प्राचार्य
डॉ. आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी, नागपूर

PRINCIPAL
DR. AMBEDKAR COLLEGE
NAGPUR

GPS Map Camera
Google
Zilpi, Maharashtra, India
Opposite Green House, Near Zilpi -Mohegaon P.O, Hi--ngna, Tasil, Zilpi, Maharashtra 441110, India
Lat 21.061985°
Long 78.872989°
05/01/24 12:19 PM GMT +05:30

GPS Map Camera
Google
Zilpi, Maharashtra, India
Mohgaon, 3V7G+HVF, Zilpi, Maharashtra 441110, India
Lat 21.063414°
Long 78.87701°
05/01/24 12:38 PM GMT +05:30

GPS Map Camera
Google
Zilpi, Maharashtra, India
3V6F+M5W, MH SH 255, Zilpi, Maharashtra 441110, India
Lat 21.062218°
Long 78.872455°
05/01/24 12:40 PM GMT +05:30

तंगवेल अग्रो टुरीझम
मोहगाव
GPS Map Camera
Google
Zilpi, Maharashtra, India
Opposite Green House, Near Zilpi -Mohegaon P.O, Hi--ngna, Tasil, Zilpi, Maharashtra 441110, India
Lat 21.06198°
Long 78.872948°
05/01/24 04:06 PM GMT +05:30

Study Tour

Date : 05/01/2023

M. A. II year

S. No.	Name of student	Mob. No.	Signature
1.	Purnima Chandrapur	9765158067	
2	Anubhav R. Ukey	9146079912	
3.	Ritik G. Derrai	9146132709	
4	Rajesh T. Chaudhari	7709419615	
5	Tanmay K. Moon	9325687052	
6	Abhijit Sorde	9307147765	
7	Pallavi Himarkar	7499616790	
8	Surbhi Meshram	8600657266	Sm
9	Ganesh J. Bhaeti	9604351954	
10	Gaurav R. Baesagade	9403422578	
11			

Study tour

Date : 05/01/2024

M. A. I year

S. No.	Student Name	Mob. No.	Signature
1	Rajmal S. Sonkusare	8975501953	
2	Vivek W. Katante	7620680962	
3	Rit P. Dhore	9021370801	
4	Pradip D. Ramteke	9067759010	
5.	Mayank Rahue	8788968630	
6.	Abhishek Vilayatkar	9657117709	Abhishek V.
7.	Piyush Thawarer	9356473779	
8.	Sonu Mundle	9049750469	
9.	Anjali Dukare	8975196072	A. S. Dukare
10.	Awantika Nagrale	9579112970	
11	Snehal Bambole	8208927437	
12	Nandita Gadge	9762217794	
13	Pallavi Dhoke	9021294124	
14)	Jadhav Gajanan	9623724667	
15)	Komal Lonare	8010747674	
16)	Pratik Jambhulkar	9309987224.	
17)	Poonam Y. Kurve	8010157266	
18	Sahebrao More	9145249170	